

KORPS COMMANDOTROEPEN

Een korte korpsgeschiedenis

Inhoud

Oprichting, afstamming en naamgeving 3

Verdere geschiedenis en krijgsverrichtingen 4

Arakan 4

Eindhoven, Nijmegen en Arnhem 4

Vlissingen en Westkapelle 5

Nederlands-Indië 6

De Koude Oorlog 6

Een nieuw tijdperk 7

Voormalig Joegoslavië 8

Irak en Afghanistan 8

Oprichting, afstamming en naamgeving

De benaming 'commando' is afkomstig uit de Boerenoorlog in Zuid-Afrika (1899–1902). Met de term werd een relatief kleine, zelfstandig opererende eenheid aangeduid, die er de voorkeur aan gaf verrassingsaanvallen uit te voeren op de Britse verbindinglijnen. Deze tactiek inspireerde de latere Britse premier Sir Winston Churchill dusdanig dat hij op 18 juni 1940 opdracht gaf tot de oprichting van speciaal getrainde commando's met het doel guerrillaoperaties uit te voeren tegen de Duitsers op het door hen bezette Europese vasteland. Gaandeweg werd de benaming 'commando' niet alleen gebruikt voor de aanduiding van de eenheid, maar ook voor de individuele militair die er deel van uitmaakte.

De Britten besloten in januari 1942 uit de bezette gebieden afkomstige militairen de kans te geven commando te worden. Tijdens eerdere acties op de Europese kust was namelijk gebleken dat de, in deze inzetgebieden benodigde, taal- en terreinkennis van de Britse commando's tekortschoot. Zo kwam *No. 10 (Inter Allied) Commando* tot stand. Onder deze vlag werden Franse, Nederlandse, Belgische, Noorse, Poolse, Joegoslavische en zelfs Duitse en Oostenrijkse commando's klaargestoomd om speciale operaties uit te voeren. Deze commando's hebben zich onder meer onderscheiden door hun 'speciale' acties in bezet Europa gedurende de Tweede Wereldoorlog.

Op 22 maart 1942 begonnen de eerste 42 Nederlanders (afkomstig uit de Koninklijke Nederlandse Brigade Prinses Irene, die in 1941 in Engeland was opgericht) aan de commando-opleiding in het Schotse Achnacarry: *de No. 2 (Dutch) Troop*. Bijna gelijktijdig met *No. 2 (Dutch) Troop* werd in het Verre Oosten het Korps Insulinde opgericht. Dit was eveneens een afsplitsing van de Irenebrigade. Vanuit Ceylon heeft deze eenheid inlichtingen- en verzetsacties uitgevoerd in het door Japan bezette Nederlands-Indië.

Na de capitulatie van Duitsland en Japan werden beide eenheden ontbonden. Een deel van de militairen kwam terecht bij de Stormschool Bloemendaal en een ander deel in Nederlands-Indië, bij het Depot Speciale Troepen (DST; groene baretten) en de School Opleiding Parachutisten (SOP; rode baretten). Later werden deze eenheden samengebracht in het Regiment Speciale Troepen (RST; rode en groene baretten). Begin 1950, na de soevereiniteitsoverdracht, werd dit regiment ontbonden. In 1949 werd de Stormschool Bloemendaal ontruimd en de eenheid verplaatst naar Roosendaal, waar zij begin 1950 werd omgevormd tot het Korps Commandotroepen (KCT).

Verdere geschiedenis en krijgsverrichtingen

In de tweede helft van 1942 bereikte de Nederlandse *No. 2 (Dutch) Troop* de beoogde sterkte. Het wachten was nu op de eerste operationele opdracht.

Arakan

No. 2 (Dutch) Troop werd eind 1943 toegevoegd aan *3rd Special Service Brigade* in India. Tot inzet kwam het echter niet. Slechts een klein aantal Nederlandse commando's werd gedetacheerd bij *No. 44 (Royal Marine) Commando* en *No. 5 Army Commando* om gevechtservaring op te doen, vooral in Arakan in Birma. De anderen moesten zich tevreden stellen met een acht weken durende jungletraining in het Portugese Goa. De stemming binnen de *troop* was ondertussen tot een dieptepunt gedaald. De manschappen wilden, nu in Europa de grote invasie nabij leek, zo snel mogelijk terug naar Engeland. Uiteindelijk verkreeg de commandant van de Nederlandse commando's, kapitein J. Linzel, hiervoor de medewerking van admiraal Lord Mountbatten, de geallieerde opperbevelhebber in Zuidoost-Azië. Het duurde evenwel nog tot 15 augustus 1944 voordat *No. 2 (Dutch) Troop* in Engeland arriveerde. De vijftig Nederlandse commando's waren begin september 1944 weer voor inzet gereed.

Eindhoven, Nijmegen en Arnhem

De Britse veldmaarschalk B.L. Montgomery presenteerde in september 1944 een stoutmoedig operatieplan (operatie *Market Garden*) om de Duitse weerstand definitief te breken. Hij wilde een snelle opmars over Nederlands grondgebied. Daarbij zouden drie luchtlandingsdivisies de bruggen op de beoogde opmarsroute tussen Eindhoven en Arnhem moeten veroveren. Vervolgens zouden Britse grondtroepen via dit luchtlandingstapijt tot over de Rijn oprukken. *No. 2 (Dutch) Troop*

werd in vijf kleine detachementen toegevoegd aan de luchtlandingstroepen. De Nederlandse commando's maakten zich op velerlei wijze verdienstelijk. Dit gebeurde onder andere door het verzamelen van inlichtingen omtrent de situatie rond de brug bij Arnhem, het onderhouden van contacten met de Britten aan de ene zijde van de Rijn en de Poolse parachutisten aan de andere oever, en voorts het uitvoeren van gevechtspatrouilles. Bij de terugtocht over de Rijn in zuidelijke richting waren het wederom Nederlandse commando's die frequent de rivier overstaken om de Britten te assisteren.

Vlissingen en Westkapelle

In het najaar van 1944 werd de Westerschelde nog steeds beheerst door de Duitsers. Als gevolg hiervan werd het gebruik van de haven van Antwerpen aan de geallieerden ontzegd. Besloten werd de aanval op het tot vesting omgebouwde Walcheren in te zetten. De commando's van de *4th Special Service Brigade* zouden hier aan land gaan, op de voet gevolgd door een Britse infanteriedivisie. De brigade, met daaraan toegevoegd Nederlandse, Belgische, Franse en Noorse commando's, stond een zware en gevaarlijke klus te wachten. De vijand had het kustgebied omgebouwd tot een sterke vesting met honderden kazematten, kustbatterijen, mijnevelden en versperringen op het strand onder en boven de waterspiegel. *No. 2 (Dutch) Troop* werd in twee detachementen verdeeld, die beide in de voorste lijn werden ingezet bij de landingen vanuit zee te Vlissingen en Westkapelle en gedurende de opmars die daarop volgde.

In de laatste oorlogsmaanden waren het vooral de commando's die achter de linies waren gedropt, bij het verzet in Oost- en Noord-Nederland, die van zich lieten horen. Samen met de door hen opgeleide verzetsstrijders boden de Nederlandse (para)commando's de oprukkende geallieerden waardevolle ondersteuning.

Nederlands-Indië

De inzet van het Korps Insulinde beperkte zich in eerste instantie tot kortstondige verkenningen langs de west- en oostkust van Noord-Sumatra. Enkele inlichtingengroepen opereerden vanaf juli 1945 permanent op Sumatra. Na de Japanse capitulatie op 15 augustus 1945 riepen Indonesische vrijheidsstrijders twee dagen later de onafhankelijkheid uit. De daarop volgende guerrillastrijd maakte de inzet van commandotroepen noodzakelijk. Met uitzondering van de beide politionele acties was er van regulier militair optreden nauwelijks sprake. De tegenstander meed doorgaans het gevecht en viel met wisselend succes de Nederlandse verbindingen en vooruitgeschoven posten aan. Commando's waren gezien hun opleiding en fysieke en mentale weerbaarheid in de onrustigste gebieden geduchte tegenstanders van de guerrillastrijders.

Uit personeel van de in oktober 1945 ontbonden *No. 2 (Dutch) Troop* en het in maart 1946 opgeheven Korps Insulinde werd de kern van de School Opleiding Parachutisten (SOP) en het Depot Speciale Troepen (DST) gevormd. Na enkele reorganisaties ontstonden het Korps Speciale Troepen (KST) en de Paragevechtsgroep. Op 15 juli 1949 gingen beide samen in het Regiment Speciale Troepen (RST). Beide eenheden namen deel aan tientallen gevechtsacties en intensieve patrouillegang. Het hoogtepunt kwam tijdens de Tweede Politionele Actie. Het KST en de Paragevechtsgroep veroverden allereerst op 19 december 1948 tijdens een verrassende luchtlandingsactie het bij de republikeinse hoofdstad Djokjakarta gelegen vliegveld Magoewo. Vervolgens werd na een pijlsnelle opmars Djokjakarta veroverd, waarbij president Soekarno, in zijn eigen paleis, door het KST gevangen werd genomen. Eind december 1948 werden door middel van bliksemacties de in economisch opzicht belangrijke plaatsen Pakanbaroe, Sawahloento en de 'oliestad' Djambi op Sumatra ingenomen. Een week later voerden dezelfde eenheden luchtlandingsacties uit ter verovering van de olievelden bij Rengat en Ajer Molek, die eveneens succesvol waren.

De Koude Oorlog

Van 1950 tot 1964 bestond het KCT uit een drietal parate commandotroepencompagnieën (Cotrcie) en een wisselend aantal mobilisabele compagnieën, terwijl in vredetijd ook een Instructiecompagnie en een Verzorgingscompagnie actief waren. In die laatste eenheid was de staf opgenomen. De parate compagnieën konden ten tijde van crisis of oorlog voor uiteenlopende speciale opdrachten worden ingezet. De mobilisabele compagnieën hadden in oorlogstijd de taak vitale objecten te beveiligen of te heroveren. De mobilisabele compagnieën werden in oorlogstijd gevuld met ex-dienstplichtigen van het KCT, met beroepspersoneel van de Verzorgingscompagnie en de Instructiecompagnie, en met beroepscommando's die elders in de landmacht een vredesfunctie vervulden. De Instructiecompagnie verzorgde de commando-opleidingen en sinds 1964 gevechtscursussen ten behoeve van de KMA, de KMS en het 1e Legerkorps.

Het aantal parate compagnieën werd in 1964 in het kader van de bezuinigingsoperatie *Chirurg* teruggebracht tot één, namelijk 104 Waarnemings- en Verkenningcompagnie. Deze compagnie had tot taak inlichtingen te verwerven in vijandelijk gebied ten behoeve van de commandant van het 1e Legerkorps. Operatie *Chirurg* had ook gevolgen voor de mobilisabele commandocompagnieën. Er bleven drie compagnieën over, die samen 305 Commandotroepenbataljon gingen vormen. Voor dit onderdeel gold ruwweg dezelfde taakstelling als voor de mobilisabele compagnieën uit de periode 1950-1964. Beide eenheden zijn inmiddels opgeheven. De periode 1950-1989 kenmerkte zich door de inzet in het kader van de verdediging van het bondgenootschappelijk grondgebied. Een uitzondering was de inzet in Korea (1950-1954). Onder de Korea-gangers bevonden zich ex-para's en ex-commando's van het RST en een kleine veertig beroepsmilitairen van het KCT.

Een nieuw tijdperk

De val van de Berlijnse Muur noopte tot een herbezinning van het defensiebeleid, en op de taken en omvang van de krijgsmacht. Er dienden zich andere, nieuwe werkzaamheden aan. De nieuwe veiligheidssituatie vroeg om een krijgsmacht die in staat was om crisisbeheersingsoperaties in het buitenland uit te voeren. Herstructurering van de krijgsmacht was het gevolg. De opschorting van de dienstplicht was een van de grote wijzigingen. Kleiner in omvang, snel en expeditionair was het motto. Deze nieuwe inzichten hadden ingrijpende gevolgen voor het KCT. 104 Waarnemings- en Verkenningcompagnie ging in de mottenballen, waardoor er een einde kwam aan het tijdperk van de dienstplichtige commando. Tegelijkertijd werd 108 Commandotroepencompagnie opgericht. De ploegen van de nieuwe 108 Cotrcie dienden onder zware omstandigheden, veelal in vijandelijk gebied, zelfstandig een breed scala aan speciale opdrachten uit te kunnen voeren. De hiervoor benodigde commando 'nieuwe stijl' (*operator*) moest tegelijkertijd een goed geschoolde vechtsoldaat en een superverkenner zijn.

Door de grotere behoefte aan speciale eenheden is het KCT sinds 1993 sterk gegroeid. De 104 Cotrcie werd opnieuw paraat gesteld en 103 en 105 Cotrcie werden heropgericht. Elke compagnie bestaat uit zeven ploegen. De kerntaken van het KCT zijn *direct action*, speciale verkenningen en militaire assistentie. Daarnaast zijn de *operators* van het KCT opgeleid voor contraterreuroperaties. Het KCT verzorgt grotendeels de eigen opleidingen en fungeert als het kenniscentrum voor speciale operaties. De verschillende opleidingen en instructiegroepen van het KCT zijn vanaf 2008 grotendeels ondergebracht in de Opleidings- en Trainingscompagnie Speciale Operaties (OTCSO). In 2009 werd de Defensie Paraschool opgericht, die alle paraopleidingen van de krijgsmacht verzorgt. Deze school maakt onderdeel uit van de OTCSO.

Voormalig Joegoslavië

Vanaf 1994 zijn onderdelen van het KCT vrijwel onafgebroken uitgezonden. Het ging hier zowel om langdurige inzetten, als om korte, onvoorziene operaties. Van 1994 tot en met 2002 was het KCT actief in voormalig Joegoslavië. Verder voerde het KCT een inlichtingenoperatie uit die leidde tot de arrestatie van twee verdachten van oorlogsmisdaden in 1997. Andere taken waren onder andere het werken als *joint commission observers* en het uitvoeren van verkenningen. Het KCT werd gedurende korte periodes ook ingezet in Kosovo (1999) en Macedonië (2001-2002).

Irak en Afghanistan

Het KCT leverde in de periode 2001 – 2003 ploegen voor de *International Security Assistance Force* (ISAF) in de Afghaanse hoofdstad Kabul. De taak van de *operators* bestond toen voornamelijk uit verkenningsopdrachten. Het korps was van eind 2003 tot maart 2005, als onderdeel van de *Stabilisation Force* (SFIR), actief in Irak. Een detachement commando's ondersteunde de Nederlandse *battlegroup* in de Zuid-Iraakse provincie Al Muthanna gedurende korte tijd met verkenningsoperaties en de training van Iraakse veiligheidstroepen. Uit *operators* bestaande *field liaison teams* onderhielden vanaf maart 2004 contact met de bevolking en hun leiders om inlichtingen te verzamelen. Tevens werden in deze periode enkele personen aangehouden die werden verdacht van gewelddadige acties tegen de Nederlandse troepen.

In 2005 keerde het KCT in het kader van de operatie *Enduring Freedom* (OEF) terug naar Afghanistan. Deze keer was de zuidelijke provincie Kandahar het inzetgebied. Samen met *special forces* van het Korps Mariniers en Chinook-helikopters van de Koninklijke Luchtmacht vormden commando's de *Task Group Orange*. Doel van deze speciale taakgroep was het vrijwaren van het operatiegebied van opstandelingen, met name door infiltraties in het Pakistaans-Afghaanse grensgebied te blokkeren. Medio 2006 eindigde deze inzet. De aanwezigheid van het KCT verschoof naar de naburige provincie Uruzgan, waar Nederland samen met Australië in het kader van de ISAF-operatie een Task Force Uruzgan (TFU) ontplooidde. De commando's vormden, wederom met elementen van het Korps Mariniers, de *Special Forces Task Group Viper* (Adder). De taken van *Viper* bestonden uit verkenningen en het aangrijpen van opstandelingen aan de randen van het invloedsgebied van de TFU.

Tijdens de speciale operaties kwam het geregeld tot hevige gevechtscontacten, die de Nederlandse *special forces* telkens in hun voordeel beslisten.

Voor het optreden tijdens de eerste rotatie van *Viper* ontving de 108 Cotrcie de hoogste groepswaardering van de Commandant Landstrijdkrachten, het Bronzen Schild. De missie eindigde na vijf rotaties in december 2007. Diverse *operators* van de *Viper*-contingenten zijn sindsdien gedecoreerd met de dapperheidsonderscheidingen Bronzen Leeuw, Bronzen Kruis en Kruis van Verdienste. In mei 2009 reikte koningin Beatrix de hoogste Nederlandse dapperheidsonderscheiding, de Militaire Willems-Orde der 4^e klasse, uit aan kapitein M.J. Kroon voor zijn moedig optreden en van beleid getuigende gevechtsleiding als pelotonscommandant bij *Viper 1*.

In mei 2009 keerde het KCT weer terug naar Afghanistan. Onder de naam *Task Force 55* (TF55) zouden de Nederlandse commando's ditmaal gerichte speciale operaties uitvoeren in de provincies Uruzgan, Kandahar en Helmand. TF55 stond niet onder bevel van de TFU, maar viel direct onder de *special forces*-component van het ISAF-hoofdkwartier in Kabul. De taken van TF55 bestonden uit het verstoren van de vijandelijke organisatie, het aanvallen van vijandelijke steunpunten, het arresteren van opstandelingenleiders en het verzamelen van inlichtingen in vijandelijk gebied. De inzet van TF55 werd op 1 augustus 2010 beëindigd.

